

Алла
КОССОВСЬКА



ALLA KOSSOWSKA

INDIAN SUMMER
(COLLECTION OF LYRICAL POEMS)

NEW YORK — 1966

"Karby" Publishing House

АЛЛА КОССОВСЬКА

БАБИНЕ ЛІТО

(ЛІРИКА)

diasporiana.org.ua

НЬЮ-ІОРК — 1966

В-во „Карби”



Обкладинка і портрет авторки
роботи артиста-маляра Вол. Ласовського.

ЗАСПІВ

Я співатиму про трави
і про квіти,
Про гуття палкі і незужиті,
Про кохання? . . Так,
і про кохання,
Що буває перше і останнє,
Що нам світить
зіркою ясною,
Ніжною, живою, провідною.
Це неправда, що воно минає,
Це неправда, що його немає,
Справжнє, щире,
світить до могили,
Додає нам певности і сили,
І життя розцвітує весільно,
І любить його
нас узить сильно.

1962

ЧАРІВНИЦЯ ОСІНЬ

В золоті осінньому нагуляюсь досита
І нап'юся доп'яна трунком золотим,
Наче жито, спіючи, довкруги колоситься,
А над містом стелиться блакитнавий дим.
Що за щастя вільною бути від роботи
І ходити площами, як бродячий бард!
І ніхто не знатиме, відкіля і хто ти,
Тільки небо радісне, тільки зграйки хмар.
А назустріч бігтимуть у своїх турботах
Люди незнайомі, як гірський потік,
І розмов уривки, і на поворотах
Гуркіт моторовий і жіночий сміх.
Ой, ти, місто-красеню, ой, ти, місто-велетню!
Як мені уникнути твоїх дивних чар?
Осінь терпким запахом над Нью-Йорком стелиться,
Осінь щедро кидає свій останній жар.
Загляну до кіна я, сяду у куточку,
А душа співатиме урочистий гимн,
Слухаю — не слухаю, прикриваю очі,
Вся в собі заглиблена, в почутті своїм.
Вийду — погляд жадібний в просторі небесному,

Вдома ждуть обов'язки, мушу поспішати,
Принесу у хату я радість нерозплескану,
Чарівниці осені пізню благодать.

1964

Вже давно минуло літо,
Але день, як стиглий глід:
Медом сонячним налитий,
Павутинням перевитий,
Із хмарками, що врозбрід.

Закриває перспективу
Опалева, тепла мла,
У крамниці сині сливи
І бронзова шептала.
І гелґочуть гуси дзвінко
Над пустельністю садів,
А в повітрі павутинки,
Павутинки золоті!

1964

НАД ДНІПРОМ

Переді мною, в косах золотавих,
Старий Дніпро і луки вдалині,
Над головою, в хмарках кучерявих,
Ховає сонце промені ясні.
Дошкульний вітерець і спорожнілі пляжі,
Вже жовте листя в зелені рясній,
Недовго ждять, і урочисто ляже
Серпанок білий в тиші мовчазній.
Тепло минулося, і як же швидко!
І дихає в лице осінній холодок.
Сиджу на лаві, а моя сусідка
Худенькі плечі кутає в платок.
Он білий пароплав поплив кудись далеко,
За ним на воду ліг чіткий, глибокий слід,
І барви міняться так радісно і легко,
Як мрії дівчини у вісімнадцять літ.

1936

**
*

Я ходила назустріч з осінню
В прибережний
покинутий сад,
Там, де небо
поблідлою просинню
Кличе літо вернутись назад,
Де ріка
колисковою піснею
Вілих чайок на хвилях гойда
І, неначе в обрамленні
тісно їй,
Вічно лине до моря вода.
Сонце пестить
останньою ласкою,
В ній осіння, солодка печаль,
Вітра слухаю лагідну казку я,
Шерех листя,
як болісний жаль.
Знає вітер,
що сонячні пестоші

Не повернуть того,
що пройшло,
І, хоч вабить ріки
синє плесо ще,
Та вже зникло лишнєве тепло.
І коли вечори безголосі
Над рікою схиляють чоло,
Він звіряє зажуреній осені
Потаємних
страждань джерело.

1962

РЕКВІЄМ

Дивлюсь, неначе зачарована,
Ходжу мовчазно по стежках,
Своє останнє, ніжнє слово нам
Шепоче осінь золота.
Той шепіт легкий, наче спогад,
Як дзвін обірваний струни...
Відбилась осінь в чистих водах,
Пливе туманом по стерні.
А в косах золото і смуток,
Ліг на траву вологий слід,
І десь сичі віщують глухо
Зими непроханий прихід.
А ти все тут, зо мною поруч,
Чи відчуваєш так, як я,
Оцю сумну осінню пору,
Як осінь нашого життя?
Чи не дзвенить засохле листя,
Як з бляхи гробовий вінець,
Чи не співає в тиші млистій
Нам вічну пам'ять вітерець?
Заслухана в собі, не знаю,

Де виникають звуки ті...
Чи чуєш ти? То гарфи грають,
То гарфи грають золоті...

1963

РАДІСТЬ ЖИТТЯ

Осінь, золото, блакить...
Тільки б жити, тільки б жити,
Запах трав осінніх пиши,
Тільки б жити!

Відчувати, як теплінь
Сонце лле тобі на руки,
Свого серця чути стукіт,
Бачити від хмарки тінь...
Осінь, сонце, золотінь...

1963

ГЕНРІ СТРИТ

Тут осінь різьбить з листя клена
Мереживні іконостаси,
Не по-тутешньому надхненні,
Не по-тутешньому прекрасні.
І світло ліхтарів ліниво
Хитається між сонним листям,
Неначе осінь, всім на диво,
Розквітла папороті квітням.
А вечір синій і прозорий
Росою падає на вії.
Хтось засвітив на небі зорі,
Як тихі вогники надії.
Іду... і шелестить, як пісня,
На тротуарі під ногами
Хрусткий покрив сухого листя
Про те, що не сказати словами...

1960

ЕЛЕГІЯ

Вітер якийсь особливо присмний,
Свіжий, як спіле антонівське яблуко.
Ночі зимові і настрої темні
Якось забулись, забулась і фабрика.
Кров припливає струмками живими,
Тихою радістю серце сповите...
В небі глибокім, очам невидимий,
Джмелик-літак щось дзумить діловито.
І голуби полохливою зграсю
Крутяться з лоскотом над головою...
Щось в моїм серці дзвенить, та не знаю я
Мовою все це сказати якою...

1962

СОНЯШНИКИ

На осіннім осонні, під зеленим парканом,
Розцвіли ви, яскраві, як південні зірки,
І, щодня на роботу повз проходячи рано,
Я кажу вам: — Добридень, дорогі земляки!
А навколо дими і машин гуркотіння,
Бруд і курява фабрик, людей метушня.
Хто закинув сюди ваше легке насіння,
Щоб улити красу в труд буденного дня?
Повз проходить життя, день вирує навколо,
Тут жують свій сніданок чорні робітники,
Залишають в траві баньки з-під кока-коли,
Непотрібні газети, паперу шматки.
І ви дивитесь вдумливо в їхні обличчя,
Наче хочете душу проглянуть наскрізь,
А мене хтось здалека настирливо кличе,
Хтось близький до нестями і рідний до сліз.
Вас уб'є перший холод, спокійно, безжально
І тому ви ласкаві і ніжні такі,
І тому ваші очі покірно-печальні,
Хоча сонячним світлом горять пелюстки.
Умрете ви, як все, що взимі умирає,

Я торкнуся вас доторком дружнім руки
І скажу: — Прощавайте, квіти рідного краю!
І скажу: — Надобраніч, дорогі земляки!

1964

ПІВНІЧНИЙ ВІТЕР

Вітер холодний з півночі
Пісню свою завів вночі,
Пісню про білі простори,
Про снігом укриті гори,
Пісню про сяйво місячне
І про мереживо лисяче
На срібнолитім обрусі,
Де зорі неначе в русі,
Про тороси льодові вічні
На океані північнім.

1962

БІЛА ШАПОЧКА

Нашвидку зима причепурила
Неохайні вулиці давнтавну,
І весела віхола так славно
Піднесла сніги, як дим кадила.
Гість рідкий тут — сніг сріблясто-білий,
Звесели сьогодні мою душу,
Хай забуду я про волос сивий,
Хай згадаю молодість минувшу.
І, неначе не себе, а іншу,
Хай згадаю дівчину співучу,
І думки про старість неминучу
Вже нехай мене сьогодні лишать.
Пригадаю зустрічі бажані
Між високих снігових наметів,
Коли час в своїм спинявся леті,
Силі підкоряючись кохання.
„Біла Шапочка” — тоді мене він кликав,
Так, як героїню Винниченка,
Я тоді багато знала лиха,
Бо жила без батька і без неньки.
А біленька шапочка пухнаста,

Що її я в зиму ту носила,
Принесла мені велике щастя:
Серце милого приворожила.

1959

СНІЖНА ФАНТАЗІЯ

Білі сніжинки, легкі і прозорі,
Знову над містом літають.
Іскорки радості в карому зорі
Блиснуть і знов потахають.
Ти їх ховаєш під довгими віями,
Брови нахмурюєш гнівно.
Буйні вітри нам цю зустріч навіяли,
Сніжна моя королівно!
Ти не протився, не сердься даремно,
Доля звела нас з тобою.
Віхола застує вулицю темну
Сніжно-блакитною млою.
І не тікай, бо сама ти зраділа
Зустрічі цій випадковій:
„Ви?” — ти сказала, і в усмішці милій
Злегка рухнулися брови.
Усмішка потім погасла під віями,
Ти зупинилась на слові...
Якби ти знала, якими я мріями
Повний в цей вечір чудовий!
Хтось тебе жде, хтось мені невідомий,

Може він твій наречений?
Але невжеж то йому віддамо ми
Вечір бездумний, надхненний?
Дай мені руку і підемо вдвійку
Містом рухливим без цілі.
Жваво сніжинки ведуть коломийку,
Ніжні, прозорі, білі...

1960

РІЗДВЯНА ВІЗІЯ

Чую я голос віщий:
„Тихо, вродилась Дитина!
Чвари покиньте відвічні
В цю урочисту хвилину.
Тихо, вродився Спаситель
В хижі убогій, старій,
Люди, Йому принесіте
Царські дари:
Мудрости ладан пахучий,
Миро соборної згоди,
Злото любови пекучої
До свого народу!”
Чую я: спів урочистий
З неба осяйного лине:
„Діві вклонімось Пречистій —
Матері-Україні!
Люди, щасливі ви нині,
Слава, співайте, слава!
Днесь народилась на сіні
Ваша Держава!”
Раптом прокинулась: сон це?

Дивне видовище зникло,
Сипле різдвяне сонце
Золото променів в вікна...

1958

ДВІ КОЛЯДИ

Я пам'ятаю те Різдво в таборі:
Барак наш зовсім снігом замело,
В вікно обмерзле заглядали зорі,
Було і холодно, і голодно було.
Ми повечеряли: картопля з оселедцем,
І лежали в настрої сумнім,
Бо серцем всім, всім наболілим серцем
Були ми вдома, у краю своїм.
А на світанку весь барак схопився
Від звуків різдвяної коляди:
Великий хор у коридор улився,
Прийшли Христа прославити газди.
І „Діво днесь” лунало урочисто,
Сплітались гармонійно голоси,
І тенор чийсь дзвенів високо й чисто,
І спів був сповнений чудесної краси.
Коли ж скінчили, вийшов хтось чубатий,
Вклонився і сказав: „Збираєм на УПА”,
І всі ми кинулись в свої сумні кімнати,
Нам всім хотілось якнайбільше дати,
Хоча УНРА була для нас скупа.

Роки минули, за столом багатим
В різдвяний вечір, в розкоші й теплі,
Ми вже собі не хочемо згадати
Свої колишні болі і утрати,
І друзів кинутих, і їх до нас жалі.
А дядько той, з чуприною густою
Собі недавно другий дім придбав,
Та коли ми з'явилися з колядою
Для тих людей, що знаються з бідною,
Він нам і цента мідного не дав...

1952

НОВОРІЧНИЙ ЕКСПРОМТ

Наповнити життя мистецтва чистим змістом
Не кожному із нас природою дано,
Та всі ми тягнемось шляхом своїм тернистим,
То вгору рвемося, то падаєм на дно.
І прагне кожний з нас з буденністю боротись,
Щось творить, чимсь живе і досяга... ну, що ж,
Дай Боже кожному удачі в Новім Році
І менше тернів, більше рож!

1964

ПІСЛЯ РІЗДВЯНИХ СВЯТ

Як сумно в улицах після різдвяних свят:
Сухі ялинки на брудних панелях,
І вітер сміття вздовж бруківки стеле.
Як сумно в улицах після різдвяних свят...

Неначе щось велике і важливе
Минулося, не вернеться назад,
Якісь надії, що цвіли щасливі,
Умерли, відцвіли, як в листопаді сад.
Як сумно в улицах після різдвяних свят...

І збайдужіли всі, на все лягла утома,
Кому із нас чуття це не знайоме?
І не здається вже, що кожен друг і брат.
Як сумно в улицах після різдвяних свят...

Чомусь здається, що життя — марнота,
А вітер з півдня обіцяє сльоту,
Лише з дверей із табличкою „клос”
Забуту усмішку дарує Санта Клос.

1963

ПРОВЕСІНЬ

Весно, вітай, красуне,
Ніжна, плекана мріє!
Хмари над містом сунуть,
Вітер холодний виє.

Весно, прилинь, кохана,
Ми рівні з тобою на вдачу!
Сніг на дорозі тане,
Небо дощами плаче.

Та дивні, ледь чутні тони
Дзвенять десь в байраках і балках,
Здається, за сірим Гудзоном
Вже перші цвітуть фіялки.

Хочеться вірити в чудо,
Серце віднові раде,
Співом стрічати я буду,
Весно, твою параду!

1959

**
*

Вечірня синь заглянула до хати,
Її зустріла я привітним поглядом:
Неначе очі милого дівчати
Мені всміхнулись радісно і молодо.
Вона шепнула, що весна за містом
На сході теплі засвітила зорі,
І що вітри женуть у небі чистім
Хмарок отари, щоб скупати в морі.
І в серці наче широко розкрилися
Тяжкі ворота, щоб впустити спогади,
Які у розпачі даремно билися,
Як чайки, змучені зимовим холодом.
І знову бачу я чудесні візії
Весни далекої і вічно милої,
Во так написано в пророчій книзі десь,
Щоб сонце юности завжди світило нам.

1956

ВЕСНА В НЬЮ-ІОРКУ

Замість пишних, пахучих квіток
Вітер пестить подерті папери,
І піти у весняний танок
Вже готові стрункі хмародери.
Прошиває Емпайера спис
Тіло біле хмаринок-веснянок,
І під шерех автових коліс
Прокидається сонячний ранок.
Поміж сміттям розкинувся „бом”
І, неначе в колисці дитина,
Спить безжурним і лагідним сном,
„Дейлі Ньюз” підмостивши під спину.
Я купую прив’ялий бузок,
В серці ятяться споминів рани...
Чорний велетень тягне візок,
А на нім — золотисті банани.
І стискається серце моє,
І вчувається запах акацій...
Засоромлене сонце встає
З-за будинку Об’єднаних Націй.
Та душа моя рветься туди,

Де немає муринів, бананів,
Де цвітуть наддніпрянські сади
Срібним цвітом цнотливих каштанів,
Де блакить так прозоро-ясна...
І слізьми набрякають повіки:
Ах, невже ж українська весна
Відцвіла вже для мене навіки?!

1953

ВИШНІ ЦВІТУТЬ

Хмари рожеві клубочуть над садом,
Влились в алеї, неначе пливуть,
Хочу блукати між ними без ладу —
Вишні японські цвітуть!
Вдвох ідемо, як в прозорому храмі,
Спокій лягає на серце мені.
Сонце засвічує між пелюстками
Тихих лампадок вогні.
Я притягну пишну гілку долонями,
В ній заховаю лице:
Мати-Природо, в твоєму полоні ми,
Чим нам віддячить за це?
Дотик пелюсток — уста немовляти,
Сонце осяює путь.
Хочеться радісно всім повідати:
Вишні, вже вишні цвітуть!

1960

БОТАНІЧНИЙ САД

Я в сад оцей приходжу, як на прощу,
Коли в нім рясно зацвітають вишні,
Ну що, скажіть, о, друзі, що ще
Прекрасне так, як ці гірлянди пишні?
Вони рожеві й радісні, як юність,
В своїх незаймано-цнотливих шатах...
До чого можна б влучно прирівняти
Цвітіння їхнього нестримну буйність?
Так рожевів крайнеба навесні,
Коли ми вдвох перепливали річку
В хиткому човнику, і ти казав мені,
Що наше щастя буде жити вічно.
Так рожевіла поверхня ріки,
Коли весло її торкало владно,
І краплі падали, як з грона винограду,
Достиглі ягоди зриваються важкі.
Вони рожеві, як сама весна,
І свіжі, як у розквіті кохання,
Як дівчини уста, як вітру коливання
На кручі над Дніпром, після нічного сна.

1965

ЛІТО

Теплим сіном пахне день медвяний,
Сонно птах кричить в далекім лісі,
Вітерець солодкий і духмяний
Невиразне щось мурмоче в листі.
І спливають золоті години,
Як краплі бурштинового меду...
Ніжно пахне поле свіжим сіном
І тремтить повітря попереду.
Рій комах у сонячнім сиропі
Вгору й вниз, неначе на дротинках,
І ведуть мене незнані тропи
В синє небо, впевнено і стрімко.

1961

БУРЯ В ГОРАХ

Налетіла розгнівана фурія,
Розридалась, забила в гістериці,
Ще такої не бачила бурі я
Ані вдома, ні тут, в Америці.
Леді Макбет у злоби і розпачі
Реготалась і вила вовчицею,
Та дивилися гори на корчі ці,
Наче міцно оковані крицею.
Очі — блискавки, голос — грозами,
Злобних сліз безконечні потоки,
Як плащем, огорнулась вітрами
І стрибнула в провалля глибоке.

1961

ПІСЛЯ ВУРІ

Хмари відтяли голови горам,
Голови горам відтяли, на горе нам,
Сонце, як лицар, з хмарами бореться,
Шпадами променів груди розпорює.
Радо стрічає земля переможця,
Стелить трави оксамитові килими.
І дерева, в убранні найдорожчим,
Злегка тремтять раменами похилими.

1961

МОРЮ

Чом тебе я люблю, наче рідного брата,
Чом мені у тобі все чудове і миле?
Ну, а що, як тебе просто так обійняти,
Щоб вода через лікті лилась і шуміла?
Щоб гаряче обличчя і груди, і руки
Налилися б твоєю безмірною силою,
Щоб за гіркість зимової злої розлуки,
Я б уліті подвійно тебе полюбила би?
Щоб, побачивши вперше твій простір

[привабливий,

Я захоплене „ах” з уст пошерхлих зронила би,
Щоб безсилі, пусті і банальні слова були б
Перед чаром краси, що мене полонила би.

1964

Море, сонце, рибій запах,
Первоздана радість в серці,
Простягає море лапи,
Кличе береги до герцю.
Колисає море човен,
Синій човен — синю птицю,
На якій полетимо ми
В щастя, що ночами сниться!
Вітер чеше хвилям коси,
Підкидає їх над бортом,
П'є горілку бравий боцман,
Бравий боцман із Ньюпорту.
В'ється хвиля під кормою,
В'ється стрічка капелюха,
В'є хвостом об поклад риба,
В'є уперто, сильно, глухо...
Сонце в небі, сонце в хвилях,
Сонце у твоїх зіницях...
Летимо удвох, щасливі,
В край, що нам ночами сниться!

1963

НА МОРІ

На сліпучому морі так сьогодні чудово!
До картини подібний цей морський краєвид.
Хай це буде банально, хай це буде не ново,
Але серце радіє, але серце тремтить!
Пригадалось дитинство — у вітальні картина:
Севастопольська бухта, на човні — риболов,
І червона сорочка, що від вітру напухла,
У воді яносиній багрянніє, як кров.
Піднімім над човном пурпурове вітрило,
Під пайолами дзвінко заспіває вода,
І у нас за плечима раптом виростуть крила,
І охопить нас радість, як цей день, молода!
Ми почуєм, як вітер нам заграє на струнах,
Що від неба до моря золоті простяглись,
Попливемо в Колхиду, здобуватимем руно,
Як його аргонавти здобували колись.
Я сьогодні шалію в молодому екстазі
(То нічого, що скроні вже присипав мороз),
Капітане, я жду ваших гострих наказів,
Я сьогодні ваш вірний і слухняний матрос!

1963

НА ПЛЯЖІ

Сяє моря блакитна парча
І тремтить, як в театрі завіса,
І танцюють мурини „ча-ча”,
Голі, як їхні пращури з лісу.
Пароплав недалечко проплив.
На воді все червінці, червінці,
Хтось безжурний цей ранок налив
Світлом сонячним аж через вінця!
Чую сіль на пошерхлих устах,
Наче ніжний, крізь сльози цілунок.
Далечінь в фіялкових тонах,
Як легкий акварельний малюнок.
Прориваю бльокаду із тіл
Білих, чорних, бронзових, рожевих,
Наче блискавки, помахи крил,
Шлють назустріч схвильовані меві.
Вже вода обіймає за стан,
П'ю хвилюючий дух океану...
О, осанна тобі, океан,
Сонцю, небу і вітру осанна!

1962

ГОЛУБИ

На майдані Купера голуби
Піднялися хмарою в голубинь
І чомусь схотілося і собі
Замахати крилами навздогін.

Та немає крил в мене, ой, нема,
Тільки руки втомлені. Та дарма!
В мене серце крилами лопотить
І живе, і журиться, і тремтить...

1957

ДІВЧИНА

Чарівну дівчину сьогодні вранці я
Неждано стрінула на шумній станції:
Коса, як золото, і чоло чисте,
І очі сині та променисті.
Така легка-легка, лиш дух — не тіло,
Вона, як ластівка, не йшла — летіла,
Несла в руках вона фіялки свіжі
І усміхалася зустрічним ніжно.
Та вбіг на станцію експрес поспішно,
Назустріч дівчині ніхто не вийшов...
В очах у дівчини погасли промені,
І кроки стали враз тяжкі і втомлені.
Серед юрби ішла, юрби байдужої,
Ніхто в поранену не глянув душу їй.
Так очі, повні сліз, закривши віями,
Прощалась дівчина з своїми мріями.
Здається, проста ця була історія,
Чому ж все згадую дівоче горе я?

1956

ЮНИЙ КВІТЯР

Чорнявий хлопець, промениста усмішка
І очі в стрілках вій тремтливих.
Він кожній жінці шепче щось на вушко
І кожній усміхається грайливо,
І кожній він дарує гарну квітку,
В додаток до оплачених грошима,
„Сеньора, грація!” — і доляри — в калитку,
А він уже обернений плечима.
У царстві запахів, де рожі і конвалії,
І де левкоїв неповторні кольори,
Веселий син прекрасної Італії
Красу землі вимінює на доляри.

1960

Ще не зродилося слово,
Коли вже пташки співали:
Виходить — спочатку пісня,
А потім — мова.

Пісня — життя прикраса,
В пісні скорбота і радість,
Пісня — це клаптик неба
В грішних мріях землі...
Пісня, що мати співає,
Над сина малого колискою,
Пісня на смерть проваджас
Рідного, близького...

1963

ПІСНЯ

Він вийшов з лісу, втомлений і злий,
Сідало сонце, молоде і чисте,
Він не зважав, йому хотілось їсти,
І рот оброслий був в нього сухий.
Він дві доби в лісах гасав даремно,
Тікали звірі врозтіч перед ним.
І ось навколо вже робилось темно,
А шлунок болем докучав тупим.
Покинув ліс і вийшов на узлісся.
Сам напівзвір, жорстокий і страшний,
Покритий шерстю, із ходою рисі,
Готовий до стрибка і здатний на розбій.
Під дубом став, спираючись на працю,
Очима хижими розглянувсь навкруги.
Людина перша, наш далекий пращур,
Двоногий звір, безстрашний і лихий.
Спокійно ліс шумів, мов лагідний приплив,
Пташки прощались з сонцем — надобраніч,
А він завмер, неначе скам'янів
У чуйнім і напруженім чеканні.
І раптом звук легкий в повітрі продзвенів,

Наблизився й затих над головою,
І на сусідній дуб птах невідомий сів,
Згорнувши крила в лагіднім спокою.
Мисливець іздригнувсь, п'янка звіряча хіть
Струснула тіло пристрасним тремтінням...
Він бачить вже: гаряча кров біжить,
Він чує м'яса смак, кісток сласне хрустіння...
„Накинутись, здушити, розірвать,
Зубами вгризтися в тремтливе, тепле горло...
Один стрибок!” — та він лишивсь стоять,
Неначе дивне щось його в ту мить збороло.
... Пливла над лісом пісня, птах співав,
Голівку різьблену схиливши набік,
Той спів прощання сонцю посилав
І повний був любовної наснаги.
Ввійшов він владно в серце дикуна,
Озвалось серце солодко і сильно...
Вся постать зм'якшилась, неначебто свавільно
Із неї вийшла хижість навісна.

Ішов голодний, скрізь було вже темно,
Навколо владно панувала ніч,
Та ніс в душі він почуття таємне,
Неначе з Богом стрівся віч-на-віч.

1963

ОСТАННІЙ КОНЦЕРТ

То був вечір його концерту,
Повний бурхливих овацій,
Тоді всі признали відверто,
Що він — це окраса нації.
Грав він і вальси Шопена,
І фуги безсмертні Баха,
Біла цвіла хризантема
На чорному фоні фрака.
А потім ще грав пісні він,
Такі нам знайомі і милі:
Згадалися рідні ниви,
І житом запахло спілим.
Ніколи він так не грав ще,
Так пристрасно і так надхненно,
Здавалося, заля заплаче,
І з болю застогне сцена...
А другого ранку спіткало
Нас зовсім неждане лихо:
Його уночі не стало,
Помер на серце музика.

1963

ДВА КОЛОСКИ

Два колоски з далеких рідних піль
Прислала мати сину на чужину,
Щоб син не забував кохану Батьківщину,
Щоб приглушив свій невгамовний біль.
Ах, мамо, мамо! Чом спізнився лист?!
Можливо, колоски ці руку б зупинили,
Коли твій син останні втратив сили
І власну смерть до уст своїх підніс!
Тепер запізно... І руці застиглий
Тих колосків сухих не оживить.
Його пісні навіки віддзвеніли...
Хай Батьківщина гріх йому простить!

1963

УДВОХ

Ласкавим і теплим вечером
Ми повертались додому.
Кинуло небо на плечі нам
Легку утому.
Місто вогнями окреслює
Небо по краю.
В тебе на грудях лице своє
Я заховаю.
Хвиля у темряві скаржиться
Просить спокою.
Що нам, скажи, до примар життя,
Коли нас двоє?

1959

**
*

Старість гаптує сріблом
Твоє русяве волосся,
Але не так воно видно:
На світлому срібне блідне.
Та на моєму темнішому
Срібні яскраві стрічки
Щоденно невпинно ширшають,
Як в повінь весняну річки.
Та Бог з ним, з отим волоссям,
Волосся — дрібниця, пусте,
Якщо під ним ще й досі
Думка ясна цвіте.
Гірше, якщо відчуєш:
В мозку ніщо не б'ється,
Бо „мислю — значить, існую”,
Сказав так Декарт, здається.

1964

ТУГА

Ходжу, неначе у півсні,
Звисають руки, мов паліччя,
І болем скривлене обличчя
Я бачу в люстрі на стіні.
Тебе нема, порожня хата,
Ворожий вечір за вікном,
І якось дивно й гірко знати,
Що світ чужий кипить кругом.
І що йому цілком байдуже,
Що моє серце так болить,
І навіть смерть твоя, мій друже,
Не спинить руху ні на мить.
І тільки в мене терпнуть пальці
І в розпач кидає мене,
Що в кожную хвилю може статись
Щось непоправне і страшне.

1960

ПРОЩАННЯ

Ти так любила квіти,
і тобі
Принесли їх багато на прощання —
Конвалії, прозорі,
як світання,
Пахучі гіяцинти голубі...
Була весна, коли
тебе ховали,
Була синь неба — наче
шовк хрусткий,
І перші прохолодні пелюстки
З вишень квітучих легко облітали...
І плакали усі:
хто добре тебе знав,
Хто трохи знав і хто
не знав ніколи,
Усі серця стискалися
від болю
І спів сумний над
цвинтарем лунав.

**
*

„Щоб ваше лихо вмерло”
Ліна Костенко

Ліно Костенко! Хотіла б я мати
Доню, подібну до тебе!
Розум дала тобі земелька-мати,
Душу дало тобі небо.
Душу, не скорену, душу крилату,
Чисту, як моря глибини.
Юний Тичина міг бути твоїм братом,
Нижній, колишній Тичина.
Але Тичина продався за ласощі
(Де ж ти, ой, де ж ти, поете?),
Зрікся своїх найсвятіших він святощів,
Сонячні зрадив кларнети.
Ти ж не із тих, ти не здатна продати
Справжньої творчости перли.
Хочу від серця тобі побажати:
„Щоб твоє лихо вмерло!”

1962

БУДЕННЕ

Приходжу з праці, непорядок в хаті,
А в тілі втома і непевність рухів...
І щось невисловлене б'ється глухо
У мозку й серце якимось дивно стука,
Неначе конче хоче щось сказати...
А на столі прив'ялі, зблідлі квіти
Голівки печені схиляють із докором
Й терпляче ждуть, коли вже я полити
Зберуся їх, чи скоро, чи не скоро?
Але мені щось хочеться сказати,
Щось висловити, щось десь записати...
А час іде... і що мені робити
Чи вірша написати, чи вступати
В виконання обов'язків хазяйських?...
А надхнення, як вітерець непевний, майський,
Пурхнуло десь, нема його, кінець.
І яловий, безсилий олівець
Безцільно бродить по папері.

1959

З ФАБРИЧНИХ БУДНІВ

Над столами дзвіночки дзвонять,
Тихо-тихо, неначе спросоння,
Та в фабричному гаморі тоне
Їхній дзвін у моїй долоні.
І під дзвін я плету віночки
Моїх простих, нехитрих віршів,
О, дзвеніть же, дзвеніть, дзвіночки,
Голосніш, переливніше, ширше!
Це — не жарт, це — моя робота,
Пальці вправні, працюють швидко:
Протягаю з дзвіночками дроти
Крізь малі із зернят пірамідки.
Коли пташки клюватимуть зерно,
Буде дзвоник дзвеніти срібно,
Тож моя робота химерна
Для тропічних птахів потрібна.
А думок не припнеш, не прив'яжеш,
Деся вони у далекій мандрівці,
Там, де січень плете срібну пряжу,
Там, де влітку цвітуть чорнобривці...
Ах, країно, далека, кохана, —

Вічний біль мій і вічна турбота!
Хтось пробив в моїм серці рану,
И нас зв'язав нерозривним дротом!
Яка вдячна тобі я, робото,
Що береш лише руки, не думи,
Що я вільна душею істота
У нудному фабричному шумі...

1957

НЕВІДІСЛАНИЙ ЛИСТ

„Як ти живеш, кузиночко-красуне,
Чудесний друг моїх дівочих літ?
Крізь все життя твій образ пронесу я,
Як ніжний спогад, як чарівний міт.
Ми на робфак ходили вліті босі,
Взуття сховавши на зимовий час,
І лише троянди в темному волоссі
Своєю свіжістю прикрашували нас.
Троянд в дворі цвіло завжди багато,
Ніхто не боронив нам обривати їх,
Вони росли вінком навколо хати,
Прекрасні, як любов, і радісні, як сміх.
Тепер тобі, як і мені, півсотня
І темну голову мережить сивина...
З ким ти живеш, чи з мужем, чи самотня,
З тобою син, чи зовсім ти одна?
Ти, мабуть, і тепер у школі викладаєш.
Сховавши в альгебру буденність сірих днів,
Надії втрачені і віри вже немає,
А в серці осені сумний, холодний спів.
Ти дні минулі, радісні, дівочі,

Над зошитом схилившись, пригадай,
І сліз солодких, що зогріють очі,
Ти не спиняй, сестричко, не спиняй!
Що ще сказати тобі? Нехай цвіте весна вам,
Нехай і ви побачите колись..."

... І знов лишився тут, за океаном,
Мій невідісланий, мій небезпечний лист.

1958

ДУМКИ В КОНЦЕРТІ

Руденька, мила дівчина співала у концерті
І рану незагоєну роз'ятрила у серці,
Співаючи про парубка, що від'їздив із дому,
Щоб може і загинути десь у краю чужому.
Як рідна мати синові рушник подарувала,
Який з любов'ю й ніжністю для нього вишивала,
Щоб той рушник вишиваний нагадував хлопчині
Про світлі роки юности удома, на Україні.
Хоч не нова мелодія, та сумом вщерть налита
(З якогось танґа вихопив советський композитор),
І в кожного, хто чув її, лишився хтось удома,
І мрії незабутнії, і незабутній спомин.
Тому і горло стиснулось від слізної гіркоти,
Неначе нагадав нам хтось матусі ніжний дотик.

А я продовжу пісеньку зворушливо-сумну:
Погнали юнака того робить на цілину,
І в голоді, і в холоді, під вітром, у воді,
Калікою залишився хлопчина назавжди.
А може й вбито бідного в кривавім повстанні,

В сухий пісок поховано в суворій чужині.
І рушником вишиваним в далекім Казахстані
Закрили очі хлопцеві товариші востаннє...

1960

СИН

Зневажливо здвигнув плечима,
Згасив недокурка і встав.
Вона дивилася на сина —
І серце розпач огортав.
Ось він стоїть, високий, дужий,
Неначе справжній багатир,
Але який чужий, байдужий
Його холодний, синій зір!
Питалася: за що цей хрест їй?
Як молот в скроні знов і знов:
Де, на якому перехресті
Синову втратила любов?
Ні краплі ніжності до тої,
Що в ньому бачила життя,
Коли лишилася вдовою,
А він тоді ще був дитя.
А потім — втеча на чужину,
Німеччина і табори...
Всю душу віддавала сину:
„Бери, коханий, все бери!”
Щоб тільки не терпів нестачі,

Робила тяжко за двоїх,
Йй нагорода — сміх дитячий
І дотик рученят малих.
А доля гнала далі й далі,
За океан лягли шляхи,
Де їх гостинно привітали
Американські береги.
Країна ситости і волі,
Страшних спокус, розчарувань!
У неї — на руках мозолі,
У сина — шал палких бажань.
А там — Нью-Йорк і дружба з Віллем,
Відсутність дивна по ночах,
Якісь дівчата підозрілі,
І вічний материнський страх.
Покинута без жалю школа
Заради грошей і розваг,
Такі ж товариші навколо
И ворожість в синових очах.
І ось остання їх розмова
(тремтіла мати, наче лист):
— „Твій батько...” — й відповідь синова:
— „Він був... дурний ідеаліст!”
Забило дух: він смів болотом
Обкидять батька світлий чин

І смерть героя-патріота!
Нікчемний і зухвалий син!
— „Іди...” — в сльозах сказала сину.
— „Що ж і піду, бо тут тюрма!”
Ах, двері — віко домовини!
Кінець всьому, вона — сама...

1961

КРУТЯНАМ

Принесіть полум'яні троянди
В пам'ять юних, гарячих серць,
І розсипте сліз діаманти,
Бо серця ці згасила смерть,
Бо вони не жаліли юности
І свого не щадили життя,
Щоби правду свою, як зорю, нести
На прапорах, багнетах, в серцях.
І коли ми, в добробут залюблені,
Раз на рік дружно сходимось тут,
Значить це, що не зовсім загублене
Почуття до героїв Крут.
Значить це, що в серцях заспокоєних
Все ще вогник пригаслий горить,
І що може ще стати героєм
Той, що в залі тепер сидить.
Може цей, може той, може третій
В час слухний піднесе знамено,
І, настромлене на багнеті,
Затріпоче на вітрі воно.
Може будуть це знову завзяті,

Молоді, повні сил, юнаки,
Що роздмухають слави багаття,
Щоб воно не згасало віки.
І, підвівши нас всіх за собою,
Поведуть на звитяжний герць,
В пам'ять юних крутянських героїв,
Перемігших смертю смерть!

1965

З М І С Т

Заспів	7
Чарівниця-осінь	8
Вже давно минуло літо	10
Над Дніпром	11
Я ходила на зустріч	12
Реквієм	14
Радість життя	16
Генрі стріт	17
Елегія	18
Соняшники	19
Північний вітер	21
Біла шапочка	22
Сніжна фантазія	24
Різдвяна візія	26
Дві коляди	28
Новорічний експромт	30
Після різдвяних свят	31
Провесінь	32
Вечірня синь заглянула до хати	33
Весна в Нью-Йорку	34
Вишні цвітуть	36

Ботанічний сад	37
Літо	38
Буря в горах	39
Після бурі	40
Морю	41
Море, сонце, рибій запах	42
На морі	43
На пляжі	44
Голуби	45
Дівчина	46
Юний квітяр	47
Ще не зродилося слово	48
Пісня	49
Останній концерт	51
Два колоски	52
Удвох	53
Старість гаптує сріблом	54
Туга	55
Прощання	56
Ліна Костенко	58
Буденне	59
З фабричних буднів	60
Невідсланий лист	62
Думки в концерті	64
Син	66
Крутянам	69

